

Protokół z IV spotkania Zespołu ds. lasów o wiodącej funkcji społecznej wokół miasta Szczecin, 21 października 2024 r.

Miejsce:

Zachodniopomorski Urząd Wojewódzki, Szczecin.

Uczestnicy:

Członkowie Zespołu ds. lasów o wiodącej funkcji społecznej.

Przebieg spotkania:

1. Powitanie i wprowadzenie

Spotkanie rozpoczął facylitator Zespołu, który przywitał wszystkich obecnych uczestników.

2. Nowe apele i wnioski

Facylitator poinformował o przesłaniu kolejnych apeli o identycznej treści, które były już omawiane na wcześniejszych spotkaniach. Przedstawił również pozostałe wnioski i zgłoszenia, także nowe wnioski:

Adam Zawadzki - W swoim apelu skierowanym do Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych (RDLP) w Szczecinie, postulował o ograniczenie zasięgu lasów społecznych oraz utrzymanie ich funkcji gospodarczej. W szczególności wnioskował o zapewnienie dostaw drewna opałowego, melioracji wodnych oraz redukcji tam bobrowych. Podkreślał też konieczność kontynuowania gospodarki łowieckiej, aby zapobiec szkodom rolnym.

Piotr Cielecki (członek zespołu, reprezentant gminy Stare Czarnowo) - Przedstawił propozycję głosowania dwóch głównych projektów: jednego przygotowanego przez Regionalną Dyrekcję Ochrony Środowiska w Szczecinie (RDOŚ) i drugiego przygotowanego przez Klub Przyrodników. Wnioskował o tajne głosowanie, aby uniknąć nacisków politycznych i służbowych oraz aby zapewnić przejrzystość procesu decyzyjnego.

3. Dyskusje nad projektami lasów społecznych

Po przedstawieniu wniosków facylitator poprosił organizatora o prezentację przesłanych propozycji lokalizacji powierzchni lasów społecznych oraz propozycji wytycznych gospodarczych dla nich na mapie.

Paweł Pawlaczek (Klub Przyrodników) - przedstawił propozycję wyznaczenia lasów społecznych na terenie Nadleśnictwa Kliniska, postulując ochronę cennych przyrodniczo drzewostanów i ograniczenie cięć w starszych drzewostanach bukowych.

Główne punkty wystąpienia Pawła Pawlaczka:

- Ochrona bierna: Klub proponował, aby w lasach o szczególnej wartości przyrodniczej, zwłaszcza tych z dużym udziałem drzewostanów bukowych, zastosować ochronę bierną, która ograniczałaby wszelkie ingerencje w te tereny.
- Wyłączenie z produkcji leśnej: Proponowano wyłączenie z gospodarki leśnej części drzewostanów i pozostawienie ich w stanie naturalnym, co ma służyć ochronie przyrody i zachowaniu różnorodności biologicznej.
- Korytarze ekologiczne: Klub Przyrodników zwrócił uwagę na potrzebę tworzenia korytarzy ekologicznych pomiędzy różnymi siedliskami, które umożliwiłyby swobodną migrację zwierząt, roślin oraz mikroorganizmów. Podkreślono, że takie rozwiązanie pozwoli na łagodne przejścia między różnymi siedliskami, co może korzystnie wpłynąć na ochronę ekosystemów.
- Kontrola ruchu turystycznego: Propozycje klubu zakładały, że lasy te mogłyby być miejscem dla turystyki pieszej i rowerowej, ale w sposób kontrolowany, aby ograniczyć presję na środowisko. Wskazano, że odpowiednie zaplanowanie tras turystycznych pozwoli na ochronę kluczowych siedlisk przy jednoczesnym udostępnieniu lasów społeczeństwu.
- Krytyka intensywnych cięć: W dyskusji Klub Przyrodników wyraźnie sprzeciwiał się intensywnym cięciom w starszych drzewostanach, szczególnie tych, które są już w zaawansowanej fazie rozpadu, argumentując, że te lasy powinny zostać nietknięte, ponieważ pełnią one kluczową rolę dla przyrody.

Ryszard Siarkiewicz - Hoszowski (Nadleśniczy Nadleśnictwa Kliniska) - Nadleśniczy przedstawił własne stanowisko, w którym odniósł się do propozycji Klubu Przyrodników, zgadzając się z częścią założeń, ale wskazując na konieczność podejmowania działań mających na celu ochronę zdrowotną drzewostanów.

Główne punkty wystąpienia Nadleśnictwa Kliniska:

- Zgoda na ochronę drzewostanów bukowych: Nadleśniczy odniósł się pozytywnie do propozycji Klubu dot. drzewostanów bukowych, zwłaszcza w miejscach, gdzie mają one szczególną wartość przyrodniczą. Nadleśnictwo poparło propozycję wyłączenia tych terenów z intensywnej gospodarki leśnej.
- Problemy z drzewostanami sosnowymi: Nadleśniczy zaznaczył, że duża część drzewostanów sosnowych narażona jest na występowanie szkodliwych owadów oraz innych zagrożeń. Wskazał, że przykładowo w bieżącym roku wystąpiła konieczność wykonania zabiegów ratowniczych ograniczających liczebność barczatki sosnowki. Dodatkowo przekazał, że obniżony poziom wód gruntowych powoduje osłabienie drzewostanów i występowanie jemioli.
- Bezpieczeństwo publiczne: Nadleśnictwo zwróciło szczególną uwagę na problem drzew zagrażających bezpieczeństwu ludzi, zwłaszcza w pobliżu osiedli miejskich. Nadleśniczy podkreślił, że te drzewostany wymagają regularnych cięć i przebudowy, aby zapobiec niebezpiecznym sytuacjom, takim jak przewracające się drzewa na posesje czy szlaki turystyczne.
- Przebudowa drzewostanów: Nadleśnictwo planuje kontynuację przebudowy drzewostanów sosnowych, zastępując je gatunkami liściastymi. Wskazano, że w niektórych miejscach już rozpoczęto sadzenie młodych drzew liściastych, a dalsze działania mają na celu zwiększenie różnorodności gatunkowej lasów.

- Walka z obcymi gatunkami: Wystąpienie zawierało także odniesienie do konieczności walki z obcymi gatunkami, takimi jak czeremcha amerykańska, które stanowią zagrożenie dla naturalnych ekosystemów.

Paweł Guzikowski (Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej w Gorzowie Wielkopolskim) – P. Guzikowski zaznaczył, że nie należy wyłączać całkowicie terenów z produkcji leśnej, ale zamiast tego wdrażać modyfikacje, które pozwolą na harmonijne łączenie funkcji gospodarczych i społecznych.

Paweł Pawlaczyk (Klub Przyrodników) - Po wystąpieniu nadleśniczego, głos ponownie zabrał Paweł Pawlaczyk z Klubu Przyrodników, który zgodził się, że przebudowa drzewostanów sosnowych i walka z inwazyjnymi gatunkami, takimi jak czeremcha amerykańska, jest konieczna, ale podkreślił, że należy to robić z zachowaniem zasady minimalnej ingerencji.

Główne punkty wypowiedzi Pawła Pawlaczyka:

- **Ochrona starszych drzewostanów:** P. Pawlaczyk podkreślił, że starsze drzewostany, szczególnie te, które wykazują oznaki naturalnego rozpadu, powinny być chronione jak najdłużej, ponieważ pełnią one istotną funkcję dla ekosystemu. Zwrócił uwagę, że intensywna gospodarka leśna w tych miejscach może spowodować utratę cennych siedlisk.
- **Redukcja cięć:** P. Pawlaczyk apelował o ograniczenie cięć, zwłaszcza w lasach, które mają pełnić funkcje społeczne. Zwrócił uwagę, że nawet w przypadku przebudowy drzewostanów, należy unikać wycinki dużych obszarów jednocześnie, co mogłoby wywołać wrażenie masowej wycinki, nawet jeśli jest to uzasadnione gospodarczo.
- **Kwestia czeremchy amerykańskiej:** W odniesieniu do walki z czeremchą amerykańską, P. Pawlaczyk zgodził się, że jest to poważny problem, ale podkreślił, że typowa gospodarka leśna nie rozwiąże tego problemu. Proponował, aby podejść do tego zagadnienia bardziej kompleksowo, z wykorzystaniem metod eliminacyjnych, takich jak wielokrotne wycinanie czeremchy i sadzenie rodzimych gatunków, które mogłyby ją zastąpić.

Grzegorz Wojtkowiak (Nadleśnictwo Trzebież)

W swojej wypowiedzi odniósł się do propozycji ograniczenia działalności gospodarczej w lasach oraz kwestii funkcji społecznej lasów w kontekście intensywnie odwiedzanych terenów.

Główne punkty wypowiedzi Grzegorza Wojtkowiaka:

- **Rola lasów w kontekście gospodarki leśnej:** Wojtkowiak zwrócił uwagę, że Nadleśnictwo Trzebież, mimo że pełni funkcję społeczną, w dużej mierze jest także obszarem gospodarczym. Lasy w tej części są intensywnie użytkowane przez lokalną ludność oraz odwiedzających, szczególnie w sezonie grzybobrania, ale nie tylko. Z tego powodu wykluczenie tych terenów z gospodarki leśnej mogłoby być zbyt radykalne. Wojtkowiak podkreślił, że trzeba znaleźć sposób na pogodzenie funkcji społecznych i gospodarczych.

- **Presja turystyczna i funkcje społeczne:** Wojtkowiak zgodził się z opinią, że lasy wokół Szczecina są intensywnie użytkowane rekreacyjnie, a lasy w Nadleśnictwie Trzebież są miejscem, gdzie ludzie spędzają wolny czas. Szczególnie w okresie grzybobrania widać tam wzmożoną aktywność. Nadleśniczy zwrócił jednak uwagę, że ruch turystyczny jest w większości sezonowy, a poza tymi okresami lasy są mniej uczęszczane.
- **Potrzeba zachowania bezpieczeństwa:** Wojtkowiak podkreślił, że jednym z najważniejszych priorytetów w gospodarce leśnej w Nadleśnictwie Trzebież jest bezpieczeństwo. Wskazał, że wiele drzewostanów, zwłaszcza w pobliżu terenów zamieszkałych, znajduje się w złym stanie zdrowotnym, co stwarza zagrożenie dla ludzi. Z tego powodu regularne usuwanie martwych i zagrażających drzew jest konieczne. Dodał, że zwłaszcza drzewostany sosnowe są narażone na zamieranie, co może prowadzić do niebezpiecznych sytuacji, takich jak przewracające się drzewa.
- **Kwestia wyłączeń z użytkowania:** Wojtkowiak stwierdził, że należy rozważyć stopniowe wprowadzanie wyłączeń z użytkowania leśnego, zamiast natychmiastowego objęcia dużych obszarów ścisłą ochroną. W jego opinii, wyłączenie z gospodarki leśnej 1/3 Nadleśnictwa Trzebież byłoby zbyt radykalnym krokiem, ponieważ lasy te mają także znaczenie gospodarcze. Wojtkowiak apelował o bardziej stonowane podejście, które pozwoliłoby na stopniowe dostosowanie gospodarki leśnej do potrzeb społecznych i ekologicznych.

Wojtkowiak zaznaczył, że Nadleśnictwo Trzebież, mimo że jest gotowe do wdrażania pewnych ograniczeń w prowadzeniu gospodarki leśnej, musi brać pod uwagę realne potrzeby lokalnych społeczności oraz kwestie bezpieczeństwa.

Paweł Pawlaczyk (Klub Przyrodników)

Po wystąpieniu nadleśniczego Wojtkowiaka, głos zabrał **Paweł Pawlaczyk** z Klubu Przyrodników, który odniósł się do przedstawionych przez nadleśnictwo uwag dotyczących gospodarki leśnej. Skoncentrował się na kwestii struktury drzewostanów oraz sposobów prowadzenia prac gospodarczych w lasach społecznych.

Główne punkty wypowiedzi Pawła Pawlaczyka:

- **Zróżnicowanie drzewostanów:** podkreślił, że jednym z kluczowych elementów, które należy wziąć pod uwagę przy zarządzaniu lasami społecznymi, jest różnorodność drzewostanów. Wskazał, że w wielu miejscach struktura wiekowa drzewostanów jest zaburzona, co może prowadzić do problemów ekologicznych. Jego zdaniem, aby uniknąć sytuacji, w której w jednym momencie duże obszary lasu wymagają wycinki, należy wprowadzić bardziej zrównoważoną strukturę wiekową drzew.
- **Potrzeba kontrolowania struktury drzewostanów:** argumentował, że kontrola struktury drzewostanów jest kluczowa dla uniknięcia masowych cięć w przyszłości. Zwrócił uwagę, że gospodarka leśna, prowadzona w sposób tradycyjny, może prowadzić do sytuacji, w której duże obszary drzewostanów starzeją się w tym samym czasie, co z kolei prowadzi do konieczności ich jednoczesnej wycinki. Taka sytuacja mogłaby wywołać negatywne reakcje społeczne oraz problemy ekologiczne. Pawlaczyk postulował wprowadzenie bardziej zróżnicowanych planów gospodarczych, które pozwolą na stopniową wymianę pokoleń drzew.

- **Unikanie masowych wycinek:** Pawlaczek zwrócił uwagę, że w lasach społecznych nie należy dopuszczać do sytuacji, w której prowadzone są masowe cięcia. Wskazał, że takie działania, nawet jeśli uzasadnione gospodarczo, mogą wywołać wrażenie masowej wycinki lasu, co będzie miało negatywne konsekwencje zarówno dla przyrody, jak i dla społeczności lokalnej. Proponował, aby wprowadzać cięcia stopniowe, które będą mniej widoczne i mniej destrukcyjne dla krajobrazu.

Eliza Grabowska (Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków) - Eliza Grabowska w swojej wypowiedzi skupiła się na szczególnej roli, jaką pełnią lasy w okolicach rezerwatu przyrody Świdwie, który uznaje za jeden z najcenniejszych przyrodniczo obszarów w regionie, a nawet w Polsce.

Główne punkty wypowiedzi Elizy Grabowskiej:

- **Ochrona rezerwatu Świdwie:** Grabowska podkreśliła, że rezerwat Świdwie ma kluczowe znaczenie nie tylko dla ochrony przyrody w skali regionalnej, ale także w skali krajowej. Jest to obszar o wyjątkowej wartości przyrodniczej, który zasługuje na szczególną ochronę.
- **Rosnąca presja turystyczna:** Zwróciła uwagę na rosnącą presję turystyczną na rejon rezerwatu Świdwie. Jak zauważyła, coraz więcej osób odwiedza te tereny, zarówno w celach rekreacyjnych, jak i edukacyjnych, co powoduje zwiększoną degradację siedlisk przyrodniczych. Wyraziła potrzebę lepszego zarządzania ruchem turystycznym, aby chronić cenne ekosystemy.
- **Zachowanie nienaruszonych siedlisk:** Grabowska wzywała do zachowania jak największych obszarów nienaruszonych siedlisk w lasach wokół Świdwia, zwłaszcza tam, gdzie lasy mają wyjątkową wartość krajobrazową i przyrodniczą.

Marcelina Gosiewska (Krajowa Sekcja Pracowników Leśnictwa NSZZ „Solidarność”)

Zwróciła uwagę, że zespół koncentruje się na aspektach lasów cennych przyrodniczo, a powinien koncentrować się na lasach o wiodącej funkcji społecznej. Wyraziła prośbę o zwrócenie uwagi i wyważenie funkcji przyrodniczych, społecznych, gospodarczych.

Sylwia Jurzyk-Nordlów (Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Szczecinie)

Poinformowała, że wyłączenie z użytkowania znacznej części lasów może być przesłanką w której społeczność może wystąpić z wnioskiem o utworzenie formy ochrony przyrody jaką są rezerwaty przyrody. Zaznaczyła, że w rezerwach przyrody nadrzędnym celem jest ochrona szczególnych wartości przyrodniczych, co stoi w sprzeczności z nadmiernym udostępnianiem takich miejsc.

Paweł Guzikowski (Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej, Gorzów Wielkopolski)

Kolejnym uczestnikiem, który zabrał głos w tej części spotkania, był **Paweł Guzikowski** z BULiGL w Gorzowie Wielkopolskim. Jego wypowiedź koncentrowała się na zrównoważonym zarządzaniu lasami i wielofunkcyjności lasów społecznych.

Główne punkty wypowiedzi Pawła Guzikowskiego:

- **Wielofunkcyjność lasów:** Guzikowski podkreślił, że lasy, zwłaszcza te, które mają pełnić funkcję społeczną, powinny być zarządzane w sposób wielofunkcyjny. Oznacza to, że należy uwzględniać nie tylko funkcje społeczne, takie jak rekreacja i edukacja, ale także gospodarcze i ekologiczne. Zaznaczył, że dobrze zaplanowana gospodarka leśna może pozwolić na pogodzenie tych różnych funkcji.
- **Zrównoważona gospodarka leśna:** Guzikowski argumentował, że wprowadzenie modyfikacji w gospodarce leśnej w lasach społecznych jest konieczne, aby zaspokoić potrzeby społeczne i ochronne, ale jednocześnie należy to robić w sposób zrównoważony. Wskazał, że nie można całkowicie wykluczyć użytkowania gospodarczego, zwłaszcza tam, gdzie lasy są intensywnie użytkowane przez społeczeństwo. Proponował wprowadzenie modyfikacji, które pozwolą na minimalizację ingerencji gospodarczej przy jednoczesnym zachowaniu funkcji społecznych lasów.
- **Ograniczenia w użytkowaniu:** Guzikowski poparł pomysł ograniczenia użytkowania leśnego w lasach społecznych, ale podkreślił, że te ograniczenia powinny być wprowadzane stopniowo i z uwzględnieniem realiów lokalnych. Zwrócił uwagę, że wprowadzenie drastycznych wyłączeń z użytkowania może prowadzić do problemów, takich jak brak dostępu do drewna opałowego dla lokalnych społeczności.

Marcin Dziubak (Związek Leśników Polskich w RP)

Wypowiedź Dziubaka dotyczyła kwestii technicznych i praktycznych związanych z prowadzeniem gospodarki leśnej w kontekście lasów społecznych.

Główne punkty wypowiedzi Marcina Dziubaka:

- **Praktyczne aspekty gospodarki leśnej:** Dziubak przedstawił techniczne szczegóły dotyczące prowadzenia cięć w lasach społecznych. Zwrócił uwagę, że nawet w lasach o funkcji społecznej nie można całkowicie zrezygnować z gospodarki leśnej, zwłaszcza tam, gdzie drzewostany są zagrożone chorobami lub zagrażają bezpieczeństwu. Wskazał, że niektóre zabiegi, takie jak cięcia sanitarne, są konieczne, aby zapewnić bezpieczeństwo odwiedzającym.
- **Problem drzewostanów sosnowych:** Dziubak zwrócił uwagę na problem drzewostanów sosnowych, które są mocno porażone przez jemiolę. Wskazał, że bez interwencji nadleśnictw, porażenie może się nasilać, co w dłuższej perspektywie spowoduje konieczność masowych cięć. Proponował, aby wprowadzić plan przebudowy drzewostanów sosnowych na bardziej odporne gatunki liściaste.
- **Potrzeba kompromisu:** Dziubak podkreślił, że gospodarka leśna w lasach społecznych musi być prowadzona w sposób kompromisowy, uwzględniając zarówno potrzeby ochrony przyrody, jak i społeczeństwa oraz gospodarki. Wskazał, że drastyczne ograniczenia mogą prowadzić do problemów zarówno gospodarczych, jak i społecznych, dlatego konieczne jest wypracowanie rozwiązań, które zadowolą wszystkie strony.

Zespół nie podjął próby ustalenia konsensusu/rekomendacji. Zespół ustalił terminarz dalszych prac nad raportem.

Protokolant: Daniel Mróz